

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

X. De dilationibus & cessionibus bonorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

genus decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante definitivam sententiam, vel vim definitivam habentem, & ubi agitur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari possent: & nihilominus per appellationes quascuque contra praesentem tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenitentis a quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agitur etiam legitimam executionem minime impedit, aut censuris & poenitentibus huiusmodi ligari aut retineri censere. Roma prid. Non. Septembr. 1560.

Inlus Secundus, Thezaurario Marchis Antonianae.

Appellationum suffragia proponentes reddunt ad lites faciendas animi & flagrantis audenda, cum sententia proferantur, & vnde esse remanent, idem non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria in illa summa.

CAP. VII.

Acceptus sicut Camerarius Apostolicus, istius nostrae provinciae, damnatum non leve inferri delictaque impunita remanere, ex praetextu appellationum, quae in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio casu ipse transferuntur, indecise, & minus pro ipso sicut defensas remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati praedictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicuius malefactoris, aut fidei pacis, inducturum, vel treuge (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti finas per aliquem iudicem, vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de poena in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis praedecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam praesentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscuque officialibus ipsius provinciae, quocumque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittent nullomodo audeant vel praesumant, nisi per te eis prius confiteri de effectuali deposito ut praemittitur facto. Rom. 16. Iun. 1565.

TITVLVS X DE DILATIONIBVS, ET CESSIONIBVS HONORVM.

Clemens VII.

Cessione sine discussione bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinque mensium, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Quoniam ex multorum relatione non sine animi nostri dispendio accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnum ex alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfacienda creditoribus habe-

a. C. in reprobatis de offic. ord. c. ad nostram. Et c. reprehensibilis. in fin. eod. Specul. eod. tit. 6. in quibus. res. in. a. correctionibus. b. Nullus homicidarum. beneficiorum, malefactorum, adulterorum, itemq. eorum, qui manifestam voluntatem commiserunt, argumentum conuictus, testibus superatus, etiam voce propria scelus. vitiumq. confessus, audiatur appellans. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. in. 4. nullus. c. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinque mensium, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam a sede Apostolica impetrant, quibus impetratis ad expeditionem eorundem minime incumbunt, & didis gratis se tutos cognoscunt, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo prorahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut fapies evenire solet moriantur, & haeredes eorum, non ita de materia informati, a credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconveniendis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore praesentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum praedictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, haecenus impetraverunt, a die publicationis praesentium, & qui in futurum impetrabunt, a die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usq; ad sententiam in litem causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso iure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare contingit, sive ordinarii, sive delegati, etiam si fiat causa sum palatii Apostolice, auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cuiuslibet creditoris procedere possint & debeant, prout de ac si talia beneficia ipsi talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis iustitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicium praedictis visum fuerit dictum terminum in rem mentium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensem & non amplius, prorogandi licentia per praesentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.
Extensio praecedenti decreti ad discutendas cavillationes suffragiorum beneficiorum. Odoardus. Et c. perveni.

CAP. II.

Quoniam nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum a sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere tenerentur, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandavimus, ut si qui talia impetraverant, extrunc, qui vero talia in futurum impetrarent, a die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre praedictum si eis videretur ad unum mensem prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extrunc iudex eorum quo causa penderet, ad executionem contra debitores, prout ac si tales concessiones minime impetrassent, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quodam via prohibuimus, alia cavilloso debitores praefati consequuntur: alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli. Pervenit, a praedicta sede Apostolica impetrantes, quae beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animae suae periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconveniendis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad praedicta beneficia ampliantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquid dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, a nobis, seu sede Apostolica haecenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, ex tunc, aut a die impetrationis respective, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensem, juxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

Pius Quartus.

Gracibus doli, quos mediantur quo alternatis & dilationem fraudem creditorum petunt, pena occurrunt.

CAP. III.

Urgentes mercatoribus & aliis personis, tam almae urbis nostrae civibus, quam forensibus in ipsa urbe cum quibusvis personis contrahendi omnem possibilem securitatem concedere, & omnem viam, ac etiam omnes dilationes, per quas mercatorum & aliarum personarum debitores a debitorum solutione subterfugere, seu se quoquo modo subtrahere, & creditores eorum creditis defraudare, aut supplantare possent, de medio tollere, ac remedium opportunum praemissa ne fiant adhibere, & ut debitores ipsi a praemissis, si non Dei omnipotentis, saltem humanae ignominiae timore abstineant, & sic eorundem mercatorum & personarum firmitati providere volentes, & considerantes motum proprium a saeculo Paulo Papa IV. praedecessore nostro, quod ex tunc de extero alternativa, significationes, & dilationes quaecunque, nisi iuxta juris dispositionem, ac formam statutorum ipsius urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas obtinissent, & extunc in futurum obtinerent, semper birretum viride portare tenerentur, emanatum, circa ipsorum debitorum malitiam, seu malos homines non sufficere, cum ipsum birretum viride, nisi postquam ad alternativam vel alias dilationes admissi fuerint, portare non teneantur, & sic beneficio temporis in grave creditorum praedictorum & iacturam gaudeant. Nos igitur motu simili, &c. per praesentes perpetuo statimus & ordinamus, quod de extero quicumque debitores, seu in forma Camerae, aut alias quomodolibet obligati, quaecunque alternativam significationem, vel aliam quaecunque dilationem, etiam secundum capitulum a Perrenio, vel Odoardo, seu inhibitionem aliquam a Curiae causarum Camerae Apostolicae auditors, seu eius locum tenente, aut almae urbis Vicario, vel Governatore, vel Senatore, seu aliis ipsius urbis iudicibus, etiam commissariis, aut etiam carcerum urbis visitatoribus petere non possint, nisi se prius coram illis dictum birretum viride gestando praesentaverint, & ipsum birretum viride publice & secrete, sub fustigatione per urbem pro prima vice, & trimum pro secunda, qua sine dicto birreto reperit fuerint, deferre, per se vel suos legitimos procuratores ipsi absentibus promiserint, & medio iuramento affirmaverint, ac aliter a praedictis & aliis quibusvis iudicibus, etiam vigore specialis commissionis, nostra aut successorum nostrorum manu signata vel signanda, obtenta & obtinenda, alternativae, & significationes, aut dilationes quaecunque, etiam secundum juris formam nullatenus sint, & ipsi debitoribus, etiam si clerici existant, nullatenus suffragentur.

Pius V.

Fraudulenti & doli decedentes, luxu & imprudenter alienam dilapidantes, pro furibus & latronibus impunito grassantibus haberi debent, & ideo pena ultima supplicii puniantur.

CAP. IV.

Postquam eo usque humana processit intemperantia, ut Christi fideles, qui in sacri Baptismatis susceptione diabolo & omnibus vanitatibus eius pontae solentem renunciarunt, diabolica fraude seducti ita mundi huius illecebras expetant, ut pro illis assequendis non modo filii prodigi in Evangelio per Dominum demonstrati exempla sequentes, sua luxuriose vivendo profundas alienam a proximis suis, qui id eis, prout mutuum fert hominum commercium, sub variis instrumentorum ob-

ligationibus liberaliter mutuant, excoquantur, & inde cum id eis sub paupertatis specie recedant, & proximos suos una cum tota familia alieno mendicare cogunt: facere nullo modo possunt, sed pastorali officio debito, cui disponente, penam invidemus, moniti, & ea qua Christus ipse dilectissimae caritate impulsit, elementis: & misericorditer moniti, iustitiam & iudicium in tales acriter infirmitatem marmus, iurisque rigorem acriter reddemus, ut per hoc eos, quos timor Domini a malo non tenet, ultimi supplicii poena exterreat, sicque avertit, ut in gregis oves ad ovile, ad quod (dicit Dominus) omnes dirigis cupimus, salubre perducamus. Ita etiam alios for. re. Paulus Papa IV. praedecessor noster, ut cetera dilectis filius populo Romano concessit, prout per quasdam suas literas voluit, quod dilationes quaecunque, nisi iuxta dispositionem juris, ac formam statutorum almae urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas obtinissent, semper birretum viride portare tenerentur, ac alias, prout in dictis literis plenius continetur, minus diversi iniquitatis filii, praemissis non contenti, proprioque temeritate confisi, postquam populo praedicti non adhaerere, sed contra, multaque violentia in se incurrerent, vel venonum, multaque violentia in se incurrerent, quod quidem vel certe fecerunt, nisi in his facile cavere nequeat humana providentia, nisi in ipso rummet incuria, negligentia, prodigalitate, & luxu in explendis propriis voluptatibus, postquam illis, proximos suos ad varia eorum bona filii mendicantis, & restitutionis compulerent. Quia inter illi prodigales debitores suos cessione bonorum declinantes, ac illas res praefatas, quam alia per nos contra haereticos praefatos, saltem nuncupatos, edita fuerat, detinuerunt, in grave Apostolicae auctoritatis vilipendium, praerogativa suorum detrimentum & gravamen, ac contra nos periculum non modicum. Nos praemissa committimus oculis pertransire nequeantes, & avertit omnino nulla alia de causa in fures ultimi supplicii poena esse impositam, nisi ut talia perpetranda hominum intractabili, liberum esset unicuique sua alioquin possidere & uti, hosi autem adeo furibus & latronibus similes esse, ut ab illis in nihil differant, nisi quod non nisi cum vitae suae periculo agitur, hoc decessum puniri liceat, volentesque propterea ut per nos praedictum, patrem etiam fortiter potamus, autem praedictum, rem in hos graviosem reddere, & eorumque obsequendum merito esse dijudicantes, omnino & impugnam legum & constitutionum nostrarum impugnamque Apostolicarum, etiam in corpore patris detestantes, praesentibus, pro expensis habentes, fore illarum in praedictis, quibus illas revelantes & confirmantes, motu proprio, hac nostra perpetua valitura occasione, ne sancimus, statimus, & declaramus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus quaecunque poena, tam secularis, quam Ecclesiastica, etiam si clericali & sacrosancti foro gaudeat, quae sine qua, gradus, & conditionis existat, & quaecunque dignitate, tam civilis, etiam Domicellus, Comes, aut aliter nobilibus impunito fuerit, quam Ecclesiastica, non tamen Episcopalis, praetergeat, qui omnem eorum substantiam, non parvam, sed fibus fortuitis, sed incuria, negligentia, prodigalitate, & luxu suis, proprias voluptates explendo, & expensando, non mediocriter intemperantia se verentes, subterfugant, & dilapidaverint, necnon qui se bonis filii detestantur, & eorum pecuniam totam in eorum voluntate convertent, ut eorum creditores ad se cum quoque vendendum facilius alliciant, ultimi supplicii, & ea quae tenentur ipsi de iure vel consuetudine, aut patricularum vel impunito

a Haec duo cap. habentur lib. 3. decret. tit. 22. de falsis iuribus, & tit. 29. de solutis iuribus.

hic p[ro]p[ri]o statu p[ro]p[ri]o solent, puniri debeat. Mandantes
tam ubi p[re]fata Gubernatori, & Curie causam Ca-
meræ Apostolicæ generali auditori, quam omnibus &
singulis nostris & sedis Apostolicæ in quibuscunq[ue] pro-
vinciis legatis & vicelatis, necnon quoruncunq[ue] ci-
vitarum, terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
dem sedi tam mediâ quàm immediatè subjectionum,
Gubernatoribus, Fratribus, Capitaneis, Commissariis,
& aliis quibuscunq[ue] iudicibus, quorvis etiam subdele-
gatis, in eorum iudiciis obsequerent, nec contra tales, nisi
illorum forma servata, procedere audeat vel presumat.
Distictius quoque inhibentes quibuscunq[ue] terrarum,
oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
tute sanctæ obedientiæ, ac fidei communicationis, &c.
p[ro]p[ri]is, ne sic in p[ro]ximiis iudicantibus eorum seculari au-
thoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
audeant vel presumant.

& determinatam interesse, etiam in casum non solu-
tionis, p[ro]p[ri]i, neque realia cambia aliter quam p[ro] p[ri]-
mis mundanis, ubi illæ celebrantur, ubi vetò non cele-
brantur, p[ro] primis terminis iuxta receptum locorum
usum exercere, abusu illo p[ro]fusus rejecto, cambia p[ro] se-
cundis & deinceps mundanis, sive terminis exercendi.
Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur con-
tingentis & vicinatis locorum, in quibus solutio de-
stinatur, ne dum longiores p[re]figuntur, quam loca desi-
nate solutionis desiderant, locorandi detur occasio. Qui-
bus contra hanc nostram constitutionem commiserit,
p[ro]p[ri]is à sacris canonibus contra usurarios inflictis se no-
verit subiacere. Eos vetò, qui conspirationes fecerint, vel
congestam audeat; pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
si monopolium pecuniarum facere videantur, p[ro]p[ri]is, quæ
iure contra exercentes monopolia constituta sunt, tene-
re sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XI.
DE CAMBIIIS.

Pius Quintus.
Censura est rei immobilis fructus in pecunia numerata contrahere
sive p[ro]p[ri]o fructibus censu augere vel creari p[ro]p[ri]i, cuius p[ro]p[ri]i
non solum fructus in pecunia numerata, sed etiam p[ro]p[ri]i
fructus in pecunia numerata.

In eam p[ro] nostro pastoralis officio curam diligenter
incumbimus ut Domini nostri ovibus opportuna pro-
curamur salute remedii adhibere minime differamus.
Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legitimum
a cambiis usum, quem necessitas, publicaque
utilitas induxit, se penumero ob illiciti questus cupiditatem
se depravari, ut sub illius p[re]textu usuraria p[ro]p[ri]-
tas à nonnullis exerceretur. Nos p[ro]p[ri]is, quæ super
his nuper nobis factæ sunt, hac p[er]petuo valitura decre-
tali respondentium esse duximus, ut neque de locis sua-
staus iustis gettus neq[ue] ignominiosus p[ro]p[ri]i incitatus, sic enim
pastoris officium neq[ue] ignominiosus p[ro]p[ri]i incitatus, sic enim
missum ab aere damnaionis periculo eripere modis
omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea om-
nia cambia, quæ sic nominantur, & ita configuntur,
ut contra hentes ad certas mundanas, seu ad alia loca cam-
bia celebrare simulant, ad quæ loca, qui pecuniam recipi-
unt, literas autem suas cambii tradunt, sed non mien-
tuntur, vel ita mientuntur, ut transacto tempore unde
procefferant, inanes referantur, aut etiam nullis huius-
modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
repositur, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
dantes & recipientes usq[ue] à principio ita convenerat, vel
certè talis intentio erat, neq[ue] quisquam est, qui in munda-
nis, aut locis supradictis huiusmodi literis receptis solu-
tionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pec-
unia, sive depositi, sive alio nomine ficti cambii tradun-
tur, ut postea eodem loco, vel alibi cum lucro restituan-
tur. Sed & in ipsi cambii, quæ realia appelluntur,
interdum (ut ad nos p[er]fertur) Campores p[re]sumunt
solutionem terminum lucro ex tacita vel expressa con-
ventione recepto, seu etiam tantummodo p[ro]missio, dif-
ferunt. Quæ omnia nos usuraria esse declaramus, & ne-
fiant districtius prohibemus. Porro ad tollendas quo-
que in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones
percandis, fraudesque generatorum, statuis, ne deinceps
quisquam audeat sive à principio, sive alias, certum

TITVLVS XII.
DE FORMA CONTRAHENDI
censum.

Pius Quintus.
Censura est rei immobilis fructus in pecunia numerata contrahere
sive p[ro]p[ri]o fructibus censu augere vel creari p[ro]p[ri]i, cuius p[ro]p[ri]i
non solum fructus in pecunia numerata, sed etiam p[ro]p[ri]i
fructus in pecunia numerata.

Cum omnis Apostolica servitus obtemperet, cognos-
cerimus innumeros celebratos fuisse, & indices
celebrari censuum contractus, qui ne dum non
continentur intra limites à nostris antecessoribus ceteris
contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
contractis omnino p[ro]p[ri]is, p[ro]p[ri]is, p[ro]p[ri]is, p[ro]p[ri]is, p[ro]p[ri]is, p[ro]p[ri]is,
fidei stimulum, legum etiam divinarum manifestum con-
tempnum p[ro]p[ri]i se ferunt amittarum, prout tenentur, saluti
consolentes, ac p[ro]p[ri]am mentium p[ro]p[ri]is etiam sa-
tisficientes, tam gravibus, & hinc inde, veneno salu-
tari antidoto non mederi.
Hac igitur nostra constitutione statuis, a censum
sua annum reditum creari, constitui nullo modo p[ro]p[ri]-
se, nisi in re immobili, aut que p[ro] immobili habeatur,
de sui natura fructifera, & quæ nominatim certis finibus
designata sit.
Rursum nisi verè in pecunia numerata, p[re]sentibus re-
sistentibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti,
non autem prius recepto integro, iusto, pretio.
Solutions quæ vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
in pactum deduci prohibemus.
Conventiones directè aut indirectè obligantes ad ca-
sus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non te-
netur, nullo modo valere volumus.
Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringent
facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volu-
mus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudem-
nii, seu quinquagesime, aut alterius quantitatibus vel rei,
tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.
Vbi autem vendenda sit, volumus dominium census a-
liis omnibus p[re]ferri, eiq[ue] denunciari conditiones qui-
bus vendenda sit, & per mensem expectari.
Pacta continentia morosum census debitorem teneri
ad interesse lucris cessantis, vel ad cambium, seu certas
expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

a De cambiis & cambiorum institutis ac abusu vide Ant.
2. par. tit. 1. c. 27. Laur. de Radulph. de usuris. c. consilium. p. 2.
g. 26. Ang. Sivo. Tab. Caser. trad. de camb. doto de iustis. & iure.
lib. 4. c. 1. de var. c. 17. Isid. Angles. de camb.

a Censu varia significatione explicatur apud Cassiodor. lib. 3.
variar. epist. penult. c. 1. s. 4. post deinde. ff. de origine iur. Tri-
phil. in 5. ubi, vultur, de Liberitini, quomodo vero differat à pen-
sione emphiteuticis, & aliis similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
constitutio. de religio. de p[ro]p[ri]is. & Bal. in titul. de pace Const. 10
verb. p[ro]p[ri]is.

